

Landets kommuner

Deres ref

Vår ref

16/4260-

Dato

24.06.2016

Lovendring om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester - kriterier og ventelister

Den 13. juni 2016 vedtok Stortinget lovendringer i pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester – kriterier og ventelister. Grunnlaget for lovvedtaket er [Prop. 99 L \(2015-2016\)](#) og [Innst. 372 L \(201-2016\)](#).

Lovendringene

For å tydeliggjøre retten til sykehjems plass eller opphold i tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester, er rettigheten presisert i pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 e første ledd. Det fremgår klart av loven at pasient eller bruker har rett til slikt opphold dersom dette etter en helse- og omsorgsfaglig vurdering er det eneste kommunale tilbudet som kan sikre pasienten og brukeren nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Kommunens korresponderende plikt til å tilby slike tjenester er presisert i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 a første ledd. I disse tilfellene må pasienten eller brukeren tildeles plass og kan ikke settes på venteliste.

Ny § 3-2 a andre ledd i helse- og omsorgstjenesteloven innebærer en plikt for den enkelte kommunene å utarbeide kommunal forskrift med kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig tilrettelagt for heldøgns tjenester. Forskriften skal omfatte pasienter og brukere som vil være best tjent med langtidsopphold, men hvor kommunen vurderer at vedkommende med forsvarlige tjenester fra kommunen kan bo hjemme i påvente av langtidsopphold. Ved fastsettelse av forskrift må kommunene følge forvaltningsloven kapittel VII, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 2-2.

I pasient- og brukerrettighetsloven ny § 2-1 a andre ledd er det bestemt at pasient og bruker

som oppfyller kommunens kriterier, men som med forsvarlig hjelp kan bo hjemme i påvente av langtidsopphold, skal ha rett til vedtak. Vedtaket innebærer at vedkommende er kvalifisert for langtidsplass og skal føres på venteliste. Ny § 3-2 a fjerde ledd i helse- og omsorgstjenesteloven pålegger kommunene å føre ventelister over pasienter eller brukere som venter på langtidsopphold.

Regjeringen vil innføre nasjonale kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig etter at det er høstet erfaringer med de kommunale kriteriene og evaluering av forsøket med statlig finansiering av omsorgstjenestene. Det er gitt forskriftshjemmel for å gi slike nasjonale kriterier i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 a tredje ledd.

Ikraftsetting

Lovvedtaket innebærer at Kongen kan sette i verk de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Retten til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester i ny § 2-1 e første ledd i pasient- og brukerrettighetsloven, er en presisering av gjeldende rett. Det samme er kommunenes korresponderende plikt til å tilby slike tjenester i ny § 3-2 a første ledd i helse- og omsorgstjenesteloven. Disse bestemmelsene settes i kraft fra 1. juli 2016, jf. sanksjoner og ikrafttredelser i Statsråd 17. juni 2016.

Når det gjelder lovendringene knyttet til kommunale kriterier og ventelister må kommunene gis tid til å utarbeide, gjennomføre høring og vedta kommunale forskrifter med kriterier for tildeling av langtidsplass i kommunen og på andre måter innrette seg etter lovkravene for pasientenes og brukernes rettigheter ikraftsettes. Kommunens plikt og hjemmel til å gi forskrifter etter ny § 3-2 a andre ledd i helse- og omsorgstjenesteloven settes derfor i kraft fra 1. juli 2016, jf. sanksjoner og ikrafttredelser i Statsråd 17. juni 2016.

Målet er å få hele ordningen i kraft i løpet av 2017. Helse- og omsorgsdepartementet tar sikte på å få satt i kraft de resterende lovendringene knyttet til kommunale kriterier og ventelister fra 1. juli 2017, herunder bestemmelsene om pasient og brukers rett til vedtak dersom vedkommende oppfyller kommunens kriterier og settes på venteliste. **Dette innebærer at de kommunale forskriftene må være vedtatt slik at de senest kan tre i kraft 1. juli 2017.**

Forskriftshjemmelen og forskrift med nasjonale kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester vil først iverksettes på et senere tidspunkt.

Med vennlig hilsen

Elisabeth Salvesen (e.f.)
avdelingsdirektør

Hanne Ramstad Jensen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi: Landets fylkesmenn
 Statens helsetilsyn
 Helsedirektoratet
 KS
 Kommunal- og moderniseringsdepartementet